

Luotojen alue

Yleiskuvaus:

Luotojen alue koostuu Kokemäenjoen suistoalueen, Kirjurinluodon, Polsanluodon, Liljanluodon, Hanhiluodon, Kvistinluodon ja Hevosluodon kaupunkipuistoon kuuluvista alueista. Alueen nykyinen käyttö keskittyy pitkälti virkistys- ja vapaa-ajan toimintaan sekä maanviljelyksen harjoittamiseen. Luotojen alue toimii yhteytenä kaupunkia ympäröivään maaseutuun.

Erityisarvot:

Luotojen alue on osa Suomen edustavinta suistomuodostumaa ja arvokasta lintuvesialuetta. Se muodostaa monin paikoin verraten luonnontilaisen ekologisen käytävän suistosta kaupungin keskustaan. Maiseman erityispiirre ovat keskustan läheiset, jokivarsien halkomat avoimet viljelysmaat. Alueella on maankäytön eri aikoina ja eri tavoin muokkaamaa luontoa ja juuri näiden kulttuuristen kehitysvaiheiden vuoksi siitä on tullut sellainen kuin se tänään on. Luotojen alue kuvastaa maaseudun ja kaupungin välistä jatkuvaa vuorovaikutusta.

Tärkeä osa luotojen aluetta on kaupungin keskellä sijaitseva Kirjurinluodon suuri puistoalue, jonka yhteydessä on muun muassa laaja, viherympäristöön sijoittuva tapahtuma-alue. Kirjurinluoto on valtakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen kohde, jonka tapahtumallisena erityisarvona ovat perinteikkäät Pori Jazz -festivaalit.

Huvilajuovan varrella sijaitsee 1900-luvun alkuvuosikymmeninä syntynyt, kulttuurihistoriallisesti arvokas, eheänä säilynyt ja valtakunnallisesti ainutlaatuinen huvilakokonaisuus. Kulttuurihistoriallisesti merkittävä on myös Luodon yhtenäinen siirtolapuutarha-alue.

Tavoitteet

Luotojen alueen päätavoitteita ovat:

1. Alueen nykyisten erityisarvojen säilyttäminen
2. Muutosten mahdollistaminen erityisarvoja vaalien ja niitä arvostaen.
3. Maisemakuvan vaihtelun säilyttäminen ja lisääminen.
4. Alueen säilyttäminen ja kehittäminen ekologisena käytävänä suistosta kaupungin keskustaan.
5. Luonnonympäristöjen - erityisesti juopien varren kasvillisuusvyöhykkeiden - luonnontilaisuuden säilyttäminen ja luonnon monimuotoisuuden kehittäminen.
6. Tulvansuojelu ja eroosion esto sekä maisemallisten että ekologisten tavoitteiden huomioiminen näissä asioissa.
7. Avoimen maisemakuvan säilyttäminen ja hyödyntäminen peltoalueilla. Peltoalueiden säilyttäminen soveltuvien osien viljelykäytössä tai niiden hoitaminen niittyinä.
8. Jokirantojen saavutettavuuden parantaminen.
9. Virkistyskäyttömahdollisuuksien turvaaminen ja kehittäminen.
10. Suur tapahtumien kehittymisen mahdollistaminen ja sovittaminen kansallisen kaupunkipuiston tavoitteisiin.
11. Palvelutarjonnan monipuolistaminen.
12. Avoin suhtautuminen taidetoimintaan.
13. Huvilajuovan vaaliminen eheänä kulttuuriympäristökokonaisuutena

Jokirantojen saavutettavuutta parannetaan niin, että jokirannat ovat yhtenäinen osa kaupungin viheralue- ja virkistyskäyttöverkkoa. Peltoalueita ja jokirantaa käytetään nykyistä enemmän hyödyksi virkistys- ja ulkoilukäytössä. Alueelle suunnitellaan ja toteutetaan eri käyttäjäryhmät (mm. esteetön liikkuminen) huomioiva polkuverkosto, joka mahdollistaa liikkumisen ranta- ja peltovyöhykkeellä. Nyt jo käytössä olevat Polsan- ja Liljanluodon kautta kulkevat niin sanotut luotojen lenkit ovat erittäin suosittuja kävelyreittejä ja niiden kunnossapidosta huolehditaan jatkossa hyvin.

Virkistyskäyttömahdollisuudet turvataan ja niitä kehitetään. Mahdollisen tulvapengerrakentamisen yhteydessä mietitään myös uusien polkujen ja kävelysiltojen rakentamista. Luotojen alueen polkuverkon laajentaminen parantaa luontoharrastusten, kuten virkistyskalastuksen ja lintujen seurannan, harrastamista. Lisäksi lintuharrastusta varten rakennetaan erillisiä lintujenkatselupaikkoja. Virkistyskalastuksen helpottamiseksi voidaan pienimuotoisella raivaamisella ja maansiirrolla luoda nykyistä parempia vapakalastuspaikkoja jokitörmälle esimerkiksi mahdollisten tulvansuojelurakenteiden teon yhteydessä.

Virkistyskäyttömahdollisuuksien turvaamiseen ja kehittämiseen liittyy myös veneily- ja melontamahdollisuuksien parantaminen suistoalueella ja kaupunkikeskustan tuntumassa pohjois- ja etelärannalla. Melontaharrastuksen toimintaedellytyksiä parannetaan muun muassa melontareittikartan laatimisella, rantautumispaikkojen tekemisellä ja merkitsemisellä. Vierասvenesatamapalvelut parantaisivat veneilyharrastuksen toimintaedellytyksiä ja Porin houkuttelevuutta veneilykohteena. Suistoalueelta puuttuvat luontoharrastajille tärkeät nuotio- ja yöpymispaikat. Suistoalueelle Krootilan alueelle, kansallisen kaupunkipuistorajauksen ulkopuolelle, rakennetaan 2008 Kokemäenjoki Life -hankkeessa lintu- ja näköalatorni oheisrakenteineen. Tämä parantaa osaltaan edellä mainittua puutetta lintujen ja maiseman katselupaikasta. Lisäksi Toukarissa olevalta luontolavalta on mahdollisuus tarkkailla kansallisen kaupunkipuiston aluetta. Luotojen alueen talviaikaista käyttöä lisätään muun muassa talviurheiluun liittyvillä tapahtumilla. Muutamana vuotena urheiluseurojen ja kaupunginyhteistyössä järjestämä lasten hiihtomaa on tästä hyvä esimerkki.

Luotojen alueen virkistystarjontaa monipuolistaa pohjoiskärjessä sijaitseva Kalifornian golfkenttä. Golfkentän käytössä ja kehittämisessä otetaan huomioon erityisesti ympäristönäkökulmat sekä sen rooli osana luotojen alueen ekologista käytävää. Golfkentän alue rajautuu luoteessa luonnonsuojelualueeseen (liite 6), jonka nykyiset arvot tulee turvata. Myös golfkentän sijainti vesistöön nähden edellyttää erityistoimia vesiensuojeluasioissa.

Luotojen alueen monipuolisen virkistyskäyttötarjonnan tulevaisuuden suunnittelussa kiinnitetään erityistä huomioita Kirjurinluodon keskusleikkipuiston (Pelle Hermannin) vetovoiman turvaamiseen, näyttelypuiston ja Vihertietokeskuksen alueiden kehittämiseen sekä laadukkaan ja turvallisen uimaranta-alueen tarjoamiseen. Kirjurinluodon lintutarhaa kehitetään rakentamalla uusi lintula. Alueen monipuolisuutta ja moni-ilmeisyyttä parannetaan avoimella suhtautumisella taidetoimintaan. Alueella toteutetaan ympäristötaideprojekteja ja patsashankkeita.

Luotojen alueen palvelutarjonnan kehittämisessä keskitytään lähinnä luotojen kaakkoisosaan. Palvelutarjonnan kehittäminen edellyttää peruspalveluiden saatavuuden turvaamista. Lisäksi Kirjurinluodon palvelutarjontaa monipuolistetaan entisestään. Tavoitteena on tarjota mm. monipuolisia liikuntapalveluja ja -tapahtumia sekä puutarhaneuvontapalvelua. Ympärivuotisia palveluja on tällä hetkellä vähän ja niitä lisätään mahdollisuuksien mukaan käyttäen hyväksi olemassa olevia palvelualueita. Kirjurinluodon historiallisen ravintolan toimintaedellytykset turvataan. Ravintola kunnostetaan lähivuosina. Koivu-kahvilan avaaminen toisaalla Kirjurinluodossa ja Pori Jazzin siirtyminen Kirjurinluoto Arenalle ovat osin hiljentäneet kesäravintolaa. Paikka vaatii toiminnallista elävöittämistä. Palvelutarjontaa monipuolistetaan myös kesäteatteritoiminnalla. Luotojen alueen palvelutarjontaa kehitettäessä tarkistetaan kaavassa olevan musiikkitalon sijoituspaikka. Talviaikaista käyttöä lisäksi ja monipuolistaisi avantouintipaikan järjestäminen.

Kirjurinluodon ja Arenan alueella järjestetään vuosittain erilaisia suur tapahtumia, joista tunnetuin ja perinteikkäin on Pori Jazz -tapahtuma. Suur tapahtumien järjestämismahdollisuuksia luotojen alueella kehitetään. Kehittämisen edellyttämät maankäyttöratkaisut ja yksittäiset toimenpiteet tehdään siten, että ne eivät vaaranna niitä erityisiä arvoja, joiden säilyttämiseksi ja hoitamiseksi luotojen alue on sisällytetty Porin kansalliseen kaupunkipuistoon.

Nykyistä tapahtumapuistoa laajennetaan nykyisen Arenan tapahtuma-alueen rakentamisen yhteydessä laaditun ja vuonna 2008 päivitetyn suunnitelman mukaisesti. Tapahtumapuiston laajeneminen sijoittuu asemakaavoitetulle alueelle. Varsinaisen tapahtumapuiston lisäksi alueen tilapäistä leirintätarvetta palvelemaan rakennetaan tapahtuma-alueen ja valtatie 8 väliselle peltoalueelle yleiskaavan mukainen moninaiskäyttöalue. Tämä alue toimii tapahtumien

ulkopuolella osana luotojen alueen virkistyskäyttöaluetta.

Tapahtumapuiston laajentamisen ja moninaiskäyttöalueen rakentamisen yhteydessä kiinnitetään kansallisen kaupunkipuiston näkökulmasta erityistä huomiota alueen viljelymaiseman ja muiden maisemallisten erityispiirteiden sekä ekologisten olosuhteiden säilymiseen. Viherrakentaminen toteutetaan laadukkaasti. Tapahtuma-aikojen ulkopuolella alueella olevat niittyalueet voivat toimia esimerkiksi laidunmaana, jalkapallokenttinä tai muina virkistys- ja viheralueina. Alueelle tehtävä polkuverkosto voi toimia osana ulkoilureitistöä.

Moninaiskäyttöalueelle tehtävät kulkuväylät tehdään pitkittäin kaakko-luodesuuntaisina väylinä. Näin ei suljeta poikittaissuuntaisilla väylillä alueen avointa maisemakuvaa. Väylät rakennetaan niin, että ne ovat tapahtumien ulkopuolella osa luotojen ulkoilu- ja polkuverkostoa. Puustoistutukset - sikäli kuin ne ylipäättään ovat tarpeen - tehdään pitkittäissuuntaisesti tielinjausten tapaan. Puustoistutuksiin sopivia puulajeja ovat muun muassa koivu ja tervaleppä.

Suur tapahtumien järjestäminen edellyttää myös liikennejärjestelyjen parantamista ja tehokkaan huollon ja kunnossapidon järjestämistä. Palvelualueilla ja uusissa liikenneympäristöissä käytetään läpäiseviä pinnoitteita. Tapahtumien aikana liikkuminen ja muu intensiivinen käyttö ohjataan kulutusta kestäville alueille. Luotojen alueelle Kirjurinluodontien varteen on asemakaavassa varattu paikoitusalueita, jotka toteutetaan lähivuosina. Muut pysyvät paikoitusalueet sijoitetaan kansallisen kaupunkipuiston ulkopuolelle.

Huvilajuovan arvokasta kulttuuriympäristöä vaalitaan. 1900-luvun ensimmäisten vuosikymmenten aikana Porin kaupunki vuokrasi niittypalstoilta muutaman aarin maapaloja kesäasunnon rakentamista varten. Tarkoituksena oli saada leivän jatketta vihannesten ja marjojen viljelystä palstalla sekä halu päästä viettämään kesää kaupunkia terveellisempään ympäristöön. Kaikkiaan alueelle on rakennettu pitkälti toista sataa huvilaa, joista vanhimmat ovat aivan 1900-luvun alusta. Huvilajuovan yhdyskunnalle ominaisia piirteitä ovat rakennusten avautuminen joelle sekä pienipiirteisyys - Huvilajuovan ennen toista maailmansotaa rakennetut huvilat ovat kevytrakenteisia ja yleensä pieniä, ne on rakennettu vähittäin monessa vaiheessa ja eri toiminnot on sijoitettu moneen pieneen rakennukseen.

Huvilajuovan alueesta tehdään rakennusinventointi ja laaditaan täydennetty rakennustapaohjeistus jo olemassa olevan ohjeistuksen täydennykseksi. Uudisrakentamisessa tavoitteena on alueen ominaisuuteen säilyttäminen. Käytännön toteutuksessa keskeistä on rakennusvalvonnan rooli.

Huvilajuovan osayleiskaavassa vuodelta 2000 on annetaan Huvilajuovan alueelle korjaus- ja rakennustapasuositukset, joiden mukaan olemassa olevia, huvila-alueen rakennusperinteestä poikkeavia rakennuksia korjattaessa tai laajennettaessa tulee poikkeavat piirteet mahdollisuuksien mukaan pyrkiä muuttamaan alueella vallitsevaa rakennustapaa vastaaviksi.

Loma-asunnon pohjan tulee olla suorakaiteen muotoinen. Rakennuksen suurin pituus noin kahdeksan metriä ja suurin leveys noin viisi metriä. Kuistin tulee olla perushahmoltaan vanhan mallin mukainen, mieluummin lähes koko rakennuksen pituinen umpinainen lasikuisti. Kuistin katto saa olla erillinen ja sen kaltevuus saa poiketa pääkaton kaltevuudesta. Sauna- ja pesutilat ja talousrakennukset tulee sijoittaa rakennuspaikalle erilleen loma-asunnosta. Perustuksena tulee käyttää mieluiten peruskiviä- tai pilareita, ja rakennusten ulkoseinien ja julkisivumateriaalien tulee olla puuta.

Jos rakennuksessa on tehty vanhasta vallitsevasta rakennustavasta poikkeavia korjauksia, tulee alkuperäiset piirteet pyrkiä palauttamaan seuraavan korjauksen yhteydessä. Osayleiskaavassa on myös kerrottu kullekin aikakaudelle tyyppillisten julkisivulaudoitukseksi suositeltavat yhdistelmät, joita ei tässä yhteydessä kuvailla tarkemmin.

Lisäksi rakennustapasuosituksissa sanotaan, että ikkunoiden tulee olla pystyikkunoita. Katemateriaalin tulee olla bitumihuopaa kolmiorimoin kiinnitettynä, väreinä harmaa tai musta. Tai vaihtoehtoisesti suora peltikate pystysaumoin, väreinä vihreä punainen ja värisävyt keskiharmaasta mustaan.

Piha- ja ranta-alueiden vanhat järjestelyt, rakenteet ja istutukset tulee mahdollisuuksien mukaan säilyttää, korjata ja palauttaa uudelleen käyttöön. Tämä koskee muun muassa kasvimaita, rantalaitureita, pihapuita, puukujia, pensaita pensasaitoja ja puuportteja.

Huvilajuovan ruoppaustarve huomioidaan osana Porin tulvasuunnittelua. Myös tulvasuojelumääräykset ohjaavat omalta osaltaan tulevaa korjaus- ja uudisrakentamista.